БYХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

СЕНТЯБРЬ
12
вторник
1939 он
№ 211 (2911)
Сэн 10 мунгэ

БУРЯТ-МОНГОЛ YНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М
Обкомой ба
БМАССР-эй Верховно
Соведэй Президиумай
ОРГАН.

SSSR-ei OBOROONIIJI BEXIŽYYLGIIN URIHALAMŽIIN DOLOODOXI TIRAAŽIIN TIRAAŽNA KOMIISS IIN TYRYYŞIIN ZASEDAANI NEEGDEBE

Ene onol sentiaabriiin 11. Ygleenei 10 çaashaa yngerze baixada, Gyrenei Buriaad-Mongol teaatrai dvoreec teeşe, xyxiyy omogoor alxalhan staxaanovcuud, xydelmerişed, kolxoozniguud, soveed intelligeentnyyd, slyyžaşçiner xadaa olooolooroo jirened. Tiraažna Komiissiin zasedaaniiin xydelmeride xabaadalsaxajaa jiregşedei dunda, SSSR-ei, RSFSR-ei, BMASSR-ei Verxoovno Soveedyydei depytaaduud, oordento nyxedyyd, staxaanovcuud—manai respyybliktin tyryy xynyyd ton olon baiba.

Gyrenei Buriaad-Mongol teaatrai dvoreec xadaa gojo halxanaar şimegdehen baina. Gazaa taliinь yyden deere—„SSSR-ei Oborooniiji Bexižyylgiin Urihalamžiin Şyyberinyydei 7-doxi Tiraaž"—geze bişeetei. Myn tende, araduudai aguujixe vooždь, xyntyreitenei geeni nyxer Staalinai portreed ba loozongnuud baina. Ede byxii xadaa SSSR-ei oborooniiji bexižyylelgiin urihalamžiin şyyberinyydei 7-doxi tiraažda zoriuulagdahan, torzeestvenne ugtalga myn.

Ygleenei 11 çaas bolzo baixada, tiraažna komiissiin tyryyşiin zasedaani neegdebe. Tiraažna komiissiin tyryylegşe—BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe nyx. G. C. Belьgaajev bolbol tus zasedaaniiiji neeze, tiraažna komiissiin sostaav ba obşçeestvenne kontrooliiin tyleelegşenerei sostaaviiji sonosxoxiijinь, BMASSR-ei Verxoovno Soveedei depytaad ba tiraažna komiissiin tyryylegşiin orologşo nyx. A. B. Baltaxiinovaada yge ygehen baina.

Nyx. Baltaxiinova bolbol tiraažna komiissiin ba obşçeestvenne kontrooliiin sostaavuudiiji sonosxobo. Tiraažna komiissiin xydelmeride xabaadaxajaa jirehen, manai respyybliklin tyryy xynyyd —ailşad xadaa, tede sostaavuudiijinь xaluun aplodismeentnyydeer ugtaba. Terenei hyyleer, tiraažna komiissiin tyryylegşe nyx. Belьgaajev bolbol tus komiissiin xariuusalgata sekretaarь, SSR Sojuuzai Finaansiin Aradai Komissariaadai tyleelegşe nyx. N. K. Solovьjoovto yge ygebe.

Nyxer Solovьjoov bolbol şyyberinyydei 7-doxi tiraažiin jaaža yngergegdexe ba terenei teexnikiin tuxai delgerengiigeer xelehen baina.—„Soveed praviitelьstvo bolbol socialis baiguulaltiiji finansiirovalaxa xeregte azalşadai neeselgiiji xanduulxa zuuraa, obligaaca barigşadta nileed jixe materiaalьna doxooduudiiji olgono. Obligaaca barigşad bolbol žil byri xeden millioon tyxerigiiji şyyberinyydeer ba proceenteer abdag. Urihalamža barigşadai olonxinь obligaacanuudaigaa doxoodiiji imagta le şyyberieer abxiiji xysene, tiimeheenь, alduurigyi gargalgiin obligaacanuud jixeer zaxigdadag baina.

Şyyberinyydei tiraažnuudiiji sag bolzor soonь yngergelge bolbol Soveed gyren xadaa urihalamža barigşa olomillioon azalşadai urda, eeriingee ujalgiiji xer tooçnoor dyyrgeheb gehenei gerşe, ene xadaa soveed tyxerigei, finaansova xyseşadalai ba terenei xysenei gerşe geeşe"—geze, xelebe.

Eneenei hyyleer, tiraažna komiissa xadaa emxidxeleigee asuudalnuudiiji şiidxelgede orohon baina. Nyx. Belьgaajev bolbol Goznaagaar zoriuuta beledxegdehen gurban janziin biliedyydiiji şalgaxiinь tula, komiissiingaa çleengyydte ygene. Tedenь, ton nariaar şalgan yzebe.

Tiigeed, obşçeestveenne kontrooliiin tyleelegşener xadaa tiraažna komiissiin çleengyydei xabaadalgataigaar, tiraažiin 3 koliso, tiraažna komiissiin tamaga ba busad byxii xeregselnyydiijinь ton nariaar şalgan yzeed, byxii beledxeleinь xydelmerinyydiiji byrin dyyrgehen baina. Tiigeed, tede bygedenь vojeenne xyndeta xaruulda ygtee.

Komiissiin ene yderei tyryyşiinь zasedaani, xydelmeriee ydeşiin 7 çaas xyrte zabhrlaba.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei eelzeetebişe IV Seessi

XYDƟƟAŽAXIIN NALOOG TUXAI ZAKOON

BYLEG I.
GOL YNDEHEN POLOŽEENINYYD

Satatьjaa 1. Xydee ažaxiin naloog homologdoxo doxooduud gebel:

a) xydee ažaxiin arteelьnyyd ba kommuunanuudai, xydee ažaxiin xolimol promesloovo arteelьnyydei (promkolxoozuud) ba zagahabariigiin arteelьnyydei çleengyydei, myn gazaraa xamtaran edlexe nyxeselnyydei (Toozonuudai) çleengyydei ymsiin ažaxiinuudai doxooduud;

b) xydee niutaguudta pooliiin ažal, malažal, ogoroodoi ažal, saadai ažal ba xydee ažaxiin busad ootraslinuudhaa abdag, kolxoozoi çleen bişenyydei ba ymsetenei doxooduud.

Statьjaa 2. Naloog bolbol dooro zaagdahan istooçniguudai doxoodoi talaar ažaxii byrihee homologdono:

a) pooliiin ažalhaa, eldeb tyrelei malnuudhaa, sabşalan ogoroodoi ažal, baaxçiin ažal, tamxinai ažal, texniiçeske ba tohoto kylьtyyrenyydei tariilga, saad, žimes, vinograadnig ba busad tarimalnuud, zygiin ažal ba torgonoi ažalhaa;

b) xamtalagdaagyi kystaarna-remeesliin ažalhaa, olziin naloog aşagdadag, gazaredleberiilelgehee gaduur olzonuudhaa.

Xamtalagdaagyi kystaarnaremeesliin ažalhaa abtahan ba gazaredleberiilelgehee gaduur oidohon, busad doxooduudta olziin naloog homologdoxo baina.

BYLEG II.
HOMOLOGDOXO DOXOODIIJI TODORXOILOXO ŽURAM

Statьjaa 3. Xydee ažaxiin istooçniguudhaa abtadag, naloogto homologdoxo doxooduud bolbol doxood ygelgiin dooro zaagdahan dunda zergiin noormoor todorxoilogdono:

	RSFSR	USSR	BSSR	Azerb. SSR	Gryziinske SSR	Armiaanska SSR	Tyrkm. SSR	Yzbekske SSR	Tadžig. SSR	Kazaaxska SSR	Kirgiizska SSR
Gektaar byrihee abtaxa doxooduud (tyxerigeer):											
Oroohoto ba dooro zaagdahanhaa ondoo kylьtyyrenyydei tariilga	540	540	540	540	540	540	540	540	540	340	540
Kartaavkiin tariilga	1200	1300	1300	1100	1100	1100	1100	1100	1100	1100	1100
Lioonoi tariilga	500	500	500	—	—	—	—	—	—	500	—
Konopliioogoi tariilga	750	900	1000	—	—	—	—	—	—	850	—
Xybengei tariilga	—	—	—	2000	2000	2000	1500	2000	2000	1500	1500
Tamxinai tariilga	1700	1100	—	2000	2500	2500	—	1700	—	1400	1400
Maxoorkiin tariilga	950	1000	700	—	—	—	—	950	—	700	750
Ogorooduud ba baaxçanuud	2500	2500	2400	2600	2600	3600	3000	3100	3000	3100	3100
Saaduud ba žimesyyd	3500	3500	3000	4000	4000	4000	4000	5000	5000	4000	4000
Vinograadniguud	7000	5500	—	6500	6000	7000	5500	7000	5500	5500	5500
Sabşalan	300	400	400	400	400	400	300	300	300	300	400
Produktiivna malai tolgoi byxenhee abtaxa doxooduud:											
Ynieed	600	600	600	350	350	400	400	400	350	500	500
Xonid ba jamaad	40	40	40	30	30	30	50	50	50	50	60
Gaxainuud	300	300	300	150	150	150	150	150	150	150	150
Ɵeriingee ažaxiida xydelmeriiin mal xereglelgehee orohon doxooduud:											
Morid, temeen, luus	500	500	500	400	400	400	400	400	400	400	400
Sarnuud ba harlaguud	300	300	300	200	200	200	200	200	200	200	200

Statьjaa 4. Sojuuzna respyyblikenyydei Aradai Komissaarnarai Soveed bolbol ene zakoonoi 3-daxi statьjaagaar togtoogdohon, doxood ygelgiin dunda noormonuudhaa barimtalan, raioonuudai ekonomiiçeska onso eere baidalnuudhaa duldiidan, xydee ažaxiin eldeb halbarinuud ba kylьtyyrenyyd tuşaa noormonuudiiji zarim raioonuudta 30 proceent xyrter jixedxeze ba bagadxaža togtooxo erxetei baina.

3 statьjaa soo zaagdaagyi, xydee ažaxiin kylьtyyrenyydei tariilganuudhaa abtaxa doxoodoi noormonuud bolbol 3 statьjaa soo zaagdahan, xydee ažaxiin kylьtyyrenyydhee abtaxa doxodoi noormonuudta taaruulagdan, sojuuzna respyyblikenyydei Aradai Komissaarnarai Soveedeer todorxoilogdono.

Bugiin ažal, zygiin ažal ba torgonoi ažalhaa abtaxa doxooduudai noormonuud xadaa sojuuzna respyyblikenyydei Aradai Komissaarnarai Soveedeer togtoogddono.

Statьjaa 5. Pooliiin, ogoroodoi, tamxinai, baaxçiin ažalnuudhaa, texniiçeske ba tohoto kylьtyyrenyydei tariilganuudhaa, olonžilei tarigdamalnuud ba sabşalanhaa orodog, naloogto homologdoxo doxooduud iigeze todorxoilogdono:

a) namarai ba jarovoi kylьtyyrenyydei tariilgiin byxii plooşçadьhoo, zygeer ene žilde tarigdaxa tariilgiin gyrenei plaanaar todorxoilogdohon plooşçadьhoo dooşo bişeer gebeş, tariilgiin plaanaar togtoogdoogyi kylьtyyrenyydei talaar, doxood xadaa soxom tarigdahan tariilgahaa todorxoilogdono;

b) yre žimes ygexe nahanai saaduud, žimesyyd, vinograadniguud ba busad olonžilei tarimalnuudai faktiiçeska plooşçadьhoo;

c) sabşalangai faktiiçeska plooşçadьhoo.

Statьjaa 6. Byxii ažaxiinuudta, malhaa ba zygiin ažalhaa abtaxa, naloogto homologdoxo doxooduudiiji tere žileinь ijyyniiin negenei baidalaar todorxoiloxodoo xaraada abxa malnuud:

a) produktiivna malnuud: ynieed, ybelžehen xonid ba jamaad, myn 6 harahaa deeşe nahanai gaxainuud;

b) xydelmeriiin malnuud: 2 žil xaxadhaa deeşe nahanai sarnuud, buganuud, 3-haa deeşe nahanai morid, temeenyyd, harlaguud ba luusuud;

c) raamalaža ba koloodolžo xehen zygiin gernyydei too.

Statьjaa 7. Xamtaruulagdaagyi kystaarna-remeesliin ažalhaa ba busad gazaredleberiilelgehee gaduurxi olzoborinuud oroxo doxooduudiiji todorxoiloxodoo, olziin naloogto homologdohon doxooduudhaa gaduur, yngeregşe žilei ijyyliiin negenhee ene žilei ijyyniiin 30 xyrter oldohon doxooduudai byxii syymme xamaalagdaxa baina.

BYLEG III.
Kolxoozniguudai liiçne ažaxiin doxooduudhaa naloog homoloxo gurim

Statьjaa 8. Buusaşadarai gazarhaa, malnuudhaa ba gazaredleberiilelgehee gaduur olzoborinuudhaa doxood oruuldag, kolxoozniguudai ažaxiihaa, xydee ažaxiin naloog bolbol ažaxiin naloogto homologdoxo doxooduudai (5-7 statьjaanuud) žilei syymmehee duldiidan, dooro zaagdahan staavkanuudai tabiiiciin johoor todorxologdoxo baina:

Naloog homologdoxo johotoi ažaxiin žilei doxoodoi xemžee	Ažaxiin tylexe naloogoi xemžee
700 tyxerig xyrter	50 tyxerig
700 tyxerighee 1000 tyxerig xyrter	50 tyxerig + 700 tyxerighee deeşedenь tyxerig byriiin 8 myngen.
1000 tyxerighee 2000 tyx. xyrter	74 tyxerig + 1000 tyx. deeşedenь tyxerig byriiin 9 myngen.
2000 tyxerighee 3000 tyx. xyrter	164 tyxerig + 2000 tyxerighee deeşedenь tyxerig byriiin 11 myngen.
3000 tyxerighee 4000 tyx. xyrter	274 tyxerig + 3000 tyxerighee deeşedenь tyxerig byriiin 13 myngen.
4000 tyxerighee deeşe	404 tyxerig + 4000 tyxerighee deeşedenь tyxerig byriiin 15 myngen.

Kolxoozuudhaa myngeer ba naturaalьna foormoor ažalta ydertee abhan, kolxoozniguudai doxooduudanь xydee ažaxiin naloogto homologdoxogyi.

Statьjaa 9. Gazaraa xamtaran edelexe nyxeselei (tooziin) çleengyydei ažaxiinuudta homologdohon naloogoi syymmenь 10 proceent jixe baixa.

Statьjaa 10. Kolxoozhoo garhan ažaxiinuud bolbol ymsiin tariaaşanai ažaxiinuudta togtoogdohon staavkiin johoor, xydee ažaxiin naloog tylexe baina.

Xerbee kolxoozno ailai sostaavta, ažalxeže şadaxa zarim çleenyydenь kolxoozoi çleen bişe gy, ali kolxoozhoo garhan ba xylehenei ažalda xydelmerilldeggyi baigaa haanь, iime ažaxiida homologdohon naloogoi syymmenь 20 proceent jixe bolxo baina.

BYLEG IV.
A. Xydee niutaguudta xydee ažaxiitai xydelmerişed ba slyyžaşçener, promesloovo ba koperatiivna arteelьnyydei çleengyydei ažaxiinuudta homololgo

Statьjaa 11. Xydee ažaxiitai aad, kolxoozoi çleen bişe xydelmerişed ba slyyžeşçanerei ažaxiinuud, myn promesloovo-koperatiivna arteelьnyydei çleengyydei ažaxiinuud bolbol dooro zaagdahan ysloovinuud deere kolxoozniguudai ažaxiinuudta adaliaar, xydee ažaxiin naloog tylexe baina:

a) xerbee ažalxeže şadaxa gol xydelmerişeniinь žilei ijyyliiin 1-de xylehenei xydelmeride baigaa haanь gy, ali žilhee dooşo bişe torşo soo promesloovo ba koperatiivna arteeliiin çleen bolonxoi baigaa haanь, byliinь busad çleengyydenь geroiezen exenerhee ba haragşadhaa bişeniinь bahal xylehenei xydelmeride jabadag gy, ali promesloovo ba koperatiivna arteeliiin çleengyyd baigaa haanь;

b) xerbee malainь too tolgoi xadaa xydee ažaxiin arteeliiin ustaavaar zybşeegdehen noormonuudhaa deeşe bişe baigaa haanь.

Statьjaa 12. Ažalxeže şadaxa gol xydelmerişen gy, ali byliinь ondoo çleenei mynee yjede Ulaan Aarmida, Uhan-Seregei Floodto gy, ali pograniiçna ba dotoodo oxraaniin seregyydte alba xeže baihan, iime kolxoozno çleenbişenyydei ažaxii bolbol, xerbee zakoonoi 11 statьjaagai ysloovinuudta ene ažaxiin taaraxa baigaahaanь, kolxoozniguudai ažaxiida adliaar, naloogto homologdoxo baina.

Statьjaa 13. Tymerzamai, uhan, şosseine ba gryyntovo traansportiin lineine xydelmerilegşedei, traansportda ygtehen gazar deere erxilegdedeg, liiçne xydee ažaxii bolbol, xerbee traansportiin gazar deerexi gazarai uçaastogainь xemžee xadaa SSSR-ei Aradai Komissaarnarai Soveedeer togtoogdohon noormohoo xetereegyi baigaahaanь ba xerbee busa talaaraa ene zakoonoi 11-dexi statьjaa soo zaagdahan ysloovinuudta xysed taaraxa baigaa haanь, kolxoozniguudai staavkiin johoor xydee ažaxiin naloog tylelgede xabaaduulagdana.

Statьjaa 14. Xaraža baihan olmodonoigoo territoori deere gy, ali ažahuudag seloodoo liiçne xydee ažaxii erxiledeg, olmodonoi oxraaniin xydelmerilegşed bolbol, xerbee tereenei oidoxi ba seloodoxi ažaxiinь tereende olmodon soohoo tahalan ygtehen sabşalangiiji toolongyi, zakoonoi 11-dexi statьjaa soo zaagdahan ysloovinuudta xysed taaraxa baigaa haanь, olmodo xaraxiin tulada tereende baihan albanai morid xadaa gadaa teehee olzo oloxiin tulada xereglegdedeggyi haanь, kolxoozniguudai staavkiin johoor xydee ažaxiin naloog tylelgede xabaaduulagdana.

Statьjaa 15. Zakoonoi 11-14 statьjaanuud soo zaagdahan ysloovinuudta taaraxagyi, ažaxiinuud bolbol ymsiin tariaaşanai ažaxiida adliaar xydee ažaxiin naloog tylelgede xabaaduulagdana.

B. Ymsiin tariaaşanai ažaxiinuudta homololgo

Statьjaa 16. Ymsiin tariaaşanai ažaxiinuudta naloog homologdoxo doxooduud bolbol, ene zakoonoi 3, 5, 6 ba 7 statьjaanuudaar togtoogdohon johoor, xydee ažaxiihaa ba gazaredleberiilelgehee gaduur oldohon olzoborinuudhaa todorxoilogdoxo baina.

Ymsiin ažaxiinuudai homologdoxo doxooduudta, myn xydee ažaxiin produuktnuudiiji riinog deere xudaldalgahaa orohon doxooduud oruulagdana.

Statьjaa 17. Doxooduudai istooçniguudiiji byridxexe yjede eertee baihan homologdoxo nahanai malnuudiiji xudaldahan gy, ali eeriingee xeregselde xereglehen, ymsiin tariaaşanai ažaxiida, ene syymme bolbol doxood ygelgiin togtoomol noormiin xemžeegeer homologdoxo doxoodto oruulagdaxa baina.

Statьjaa 18. Naloog tylegşedei spiisogei tabigdahanai hyyleer, ene onoi aavgustiin 1-nei urda tee, ymsiin tariaaşanai ažaxiin xudaldaža abhan mal xadaa tere ažaxiida nemegden xaraalagdaxa ba xydee ažaxiin naloogoi tyryyn gargagdahan syymme deeşee garxa baina.

Statьjaa 19. Ymsiin tariaaşanai ažaxiida xydee ažaxiin naloog homololgo xadaa dooro zaagdahan staavkiin tabiiiciin johoor xegdene:

Naloog homologdoxo johotoi ažaxiin žilei doxoodoi xemžee	Ažaxiin tylexe naloogoi xemžee
1 miangan tyxerig xyrter	110 tyxerig
1 miangahaa 2 miangan tyxerig xyrter	110 tyxerig + 1 miangan tyxerighee deeşedenь tyxerig byriiin 16 myngen
2 miangahaa 3 miangan tyxerig xyrter	270 tyxerig + 2 miangan tyxerighee deeşedenь tyxerig byriiin 20 myngen
3 miangahaa 4 miangan tyxerig xyrter	470 tyxerig + 3 miangan tyxerighee deeşedenь tyxerig byriiin 25 myngen
4 miangahaa 5 miangan tyxerig xyrter	720 tyxerig + 4 miangan tyxerighee deeşedenь tyxerig byriiin 31 myngen
5 miangahaa 6 miangan tyxerig xyrter	1030 tyxerig + 5 miangan tyxerighee deeşedenь tyxerig byriiin 38 myngen
6 miangan tyxerighee deeşe	1410 tyxerig + 6 miangahaa deeşedenь tyxerig byriiin 45 myngen

Statьjaa 20. Xydee ažaxiin naloog tylexe tyryyşiin bolzoroi urda tee kolxoozdo orohon, ymsiin tariaaşanai ažaxiinuud bolbol kolxoozniguudai staavkaar homologdono.

Xydee ažaxiin naloog tylexe tyryyşiin bolzoroi hyyleer kolxoozdo orohon ažaxiinuudta, kolxoozdo oroxo yjedenь yşee xyreedyi baihan bolzorhoonь exileed naloogiijinь kolxoozniguudai staavkaar şinedxen xaragdaxa baina.

(Yrgelželelenь xojordoxi niuurta).

Xydөө azaxiin naloog tuxai zakoonoi yrgelzelel

BYLEG V.

Xydөө azaxiin naloog tylexe bolzornuud

Statьjaa 21. Xydөө azaxiin naloog gurban bolzor soo, adli adliaar xubaagdan tylegdene: oktiaabriin 1-de, nojaabriin 1-de ba dekaabriin 1-de.

Sojuuzna respyyblikenyydei Sovnarkoomuud bolbol naloog tylelgiin tyryyşiin bolzoriiji 1 harahaa jixe bişeer dytelyylze şadaxa baina.

BYLEG VI.

Xydөө azaxiin naloogoor xyngeleltenyyd

Statьjaa 22. Invaliidnostiin negedexi ba xojordoxi gryppenyydte xabaadaxa, dain ba azalai invaliidyydtei kolxooznyyd ba ymsetenei azaxiinuudta homologdoxo naloog xadaa xaxad xubi baga bolgogdoxo, ede azaxiinuudta azalxeze şadaxa xynyydei ygei haanь, tedener xadaa xydөө azaxiin naloohoo sym syleelegdexe baina.

Statьjaa 23. Ybege nahan (eregteiner 60 ba deeşe, exener 55 ba deeşe) bolhon deerehee, azalxeze şadaxa bolihon ba byle soogoo azalxeze şadaxa çleengyydgyi aad, өөrlingөө azalaar xydөө azaxiia xabaaralsadag, kolxoozniguud ba ym-etenei azaxiinuud naloog tylelgehөө syleelegdene.

Statьjaa 24. Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmida, Uhan-Seregei Floodto gy, ali pogranitçna ba dotoroi seregyydte seregei bodoto albanda xybyyneinь gy, ali byliin tyryy ei өөreinь jabadag, tiime kolxoozniguud ba ymsetenei azaxiinuud bolbol, xerbee byle soonь 8xyrter nahanai xyyged, vojeennesiyyzaşçiin hamganhaa bişe, azalxeze şadaxa xynei ygei haanь, naloogнoo syleelegdene.

Statьjaa 25. Byle soogoo azalxeze şadaxa nege çleentei aad, xojor ba yşөө olon xyygedtei gy, ali azalxeze şadaxa xojor çleentei aad, 12 naha xyreegyi gurban ba olon xyygedtei, iime kolxoozniguud ba ymsetenei azaxiinuudta naloogтonь 12 proceent xemzeeteigeer skiidke xegdexe baina.

Statьjaa 26. Genetiin ajuulhaa gemtehen azaxiinuud bolbol yzehen xoxidol deereheenь duldiidagdan, Sojuuzna respyyblikenyydei Aradai Komissaarnarai Soveedeer naloogноо xysed gy, ali zarim xubiaar syleelegdexe baina.

Statьjaa 27. Hurgagşad ba agranoomuud, zooteexnigyyd, gazarxemzelegşed, mediciinske ba veterinaarna vraaçuud ba feelьdşernyyd, akyşeerkenyyd, melioraatornuud, xvdөө azalai teexnigyyd, ınzeneernyyd, staarşa mexaaniguud, MTS yydei maşiinna-traaktorna masterskoinuudai ba sovxoozuudai direektornyyd, myn oblastnoi ba xizaarai gysedxexe komiteedyydeer ba oblastnoi xubaarigyi respyyblikenyydei SNK-geer todorxoilogdohon spisogei joohoor, raloon soo 30-haa olon bişe raloonno xytelberiixil xydelmer şedte, xerbee tedenei azaxiinь polevoi uçaastoguud deere tariigiin daabarigyi haanь ba tere raioonoi kolxoozniguudta xydөө azaxiin arteeliin ustaavaar xaraalagdahan toojiyiyylexegyi tooto malnuudtai haanь, xydөө azaxiin naloog homologdoxogyi.

Statьjaa 28. Tuxaar gurimaar zeelgegdehen, kolxoozniguud ba ymsetenei azaxiinuud bolbol, SSR Sojuuzai Aradai Komissaarnarai Soveedei specialьna togtoolоor togtoogdohon bolzor soo, naloogноо syleelegdexe baina.

Statьjaa 29. Altanai ba plaatiniin promişlennostiin staraatelьnuudai ba ede metaallnuudai baihan gazariiji bediresxe ba şinzexe azal exiledeg, tuulga ba busad xomor metaallnuudiiji maltaxa ba yiledberiixe predprijaatinuudai staraatelьnuudai azaxiinuud bolbol, xerbee tedenei doxoodol gol yndehen istoçnigonь bedirelgiin xydelmeri deerexi zaarabotna xylehen baigaahaanь, ba xerbee tedener arteelь bolzo negedehen baigaahaa, xydөө azaxiin naloogноо syleelegdene.

Ede xyngeleltenyyd bolbol bedirelgiin xydelmeride oroxo yjedenь tulaza jireegyi baihan, naloog tylelgiin tede bolzornuudta xereglegdexe baina.

Statьjaa 30. Şuluu nyyrhenei promişlennostiin gazar dooroxi xydelmeride ziihee doogo bişe bolzoroor xydelmerilxeer doogovor batalahan gy, ali bexizen orohon uiuurnuud azaxiin naloogноо syleelegdene.

Zaagdahan ujalgaa dyyrgeegyi haanь, naloog xadaa niite gurimai yndehөөr nexegdexe baina.

Statьjaa 31. SSSR-ei zaxa xizaarnuudta azahuudag byxi zoniiji ba myn zarim xategooriin graazdanuudiiji xydөө azaxiin naloog homologohoo syleelexe erxe xadaa SSSR-ei Aradai Komissaarnarai Soveedte olgogdono.

BYLEG VII.

NALOOG TYLEGŞEDEI XARIUUSALGA

Statьaa 33. Doxoodolgoo istoçniguudiiji daldalhanai tylөө, naloog tylegşed bolbol xuuliin xariuusalgada xabaaduulagdana.

Statьjaa 34. Togtoogdomol bolzor soo naloogoo tyleegyi uşarai boloo haanь, iimenyyd xemzeenyyd abtaxa baina:

a) tyleberiiөө xoişoluulan udaaruulhanai tylөө yngergehen yder byriinь 0,2 proceent xemzeetelgeer peeni nexexe;

b) naloogoo tylexe bolzoroinь yngeroө haa, terenei zeeriiji oopislood, naloog tyleegyiнь tuxai xeregiiji aradai syydte ygexe baina, tiigeed aradai syydei şiidxeberiin johoor, tylexe tyleberidenь xyrexөөr toonoi zeeriijinь abxa baina.

c) naloogoo tyledeggyi uşariiji xeden daxin gargahan xyn xadaa xuuliin xa iuusalgada xabaaduulagdana.

Statьjaa 35. Medyylgenyyd ba gomodolnuudiiji ygelge xadaa naloog nexelgiiji zogsoozo şadaxagyi.

Syydei şiidxeberi xadaa naloog tylegşiin tuhada gargagdaxa uşarai boloo haanь, buruu nexegdeze abtahan myngen ba o pisiozo abtahan zeeri xadaa arban yderei bolzor soo busaagdaxa johotoi. Zeeriinь xudaldahan deerehee, tereeniiji zandanь busaa a argagyi uşarai garaa haa, xudaldaxada oldohon syymmiin xemzeegeer, tere zeeriinь sen busaagdaxa johotoi.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe—M. KALIINIH.
SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei sekretaarь—A. GOORKIN

Xiliin saanahaa telegraammanuud

ANGLIISKA SAMOLIOODUUD GERMAANSKA PAROXOO DIIJI BUUDABA

Beerlin, sentiaabriin 9. (TASS). Sentiaabriin 6-da Padaang goorodto, Symaatra jiirehen „Frankeen" geze germaanska paroxood xadaa neitraalьna gollaandska uhanuudta angliiska samolioоduudaar buudulba geze germaanska informacioonno biyroo medeesene. Paroxood gemteegdeegyi. Ene xadaa Aangliin zyghөө, Gollaandiin neitraliteediiji xazagairuulga bolno geze medeesel soo temdeglegdene.

Germaanske seregyyd varşaavada orobo

Beerlin, sentiaabriin 8. Germaanska bronetaankova çaastьnuud xadaa myneөder 17 çaas 15 minuutada Varşaavada orobo geze germaanska aarmiin verxoovno komaandovaniin medeesel hajaxan abtaba. (TASS).

Germaanska territoori deere francuuzska seregyydei orolgo

Nьju-Joork, sentiaabriin 9. (TASS). Assoşeieted prees aagenstviin medeesehenei johoor, xoito fiaangda, francuuzska aarmi xadaa Germaaniin territoorido 7 miilь xyreze jirehen baina geze, oficialьna bişeer damzuulana.

GERMAANI BA POOLЬŞIIN XOORONDOXI VOJEENNE JABUULGANUUD

Beerlin, sentiaabriin 8. (TASS). Germaanska aarmiin verxoovno komaandovani xadaa myneөder operatiivna medeeji toliibo, tereen soonь xelegdene: „Sentiaabriin 7-do, Poolьşo operaacanuudanь byxii froontnuudta amzaltataigaar yrgelzelhen baina. Zarim raioonuudta ton jixe baildaanuud boloo. Poolьşiin urda tee, Gorliice ba Tarnyyvei raioondo germaanska seregyyd Vişlooka myren teeşe dytelze jabana.

Viisle myrenei xoito talada germaanska mobiilьna çaastьnuud xadaa Staşyyv goorodto ba Liisa-Gyyriin xolguurxi territoorido xyreze oşohon baina. Ataakiin bolzo baihan yjede Koonьsko-Oroçnoo geze tymer zamai liniin saad tee garba.

Tomaşyyvei xolno, germaanska aarmiin bronevoi çaastьnuud bolbol poolьsko seregyydiiji soxizo, Raavahaa zaisuulhan baina. Xatuu şanga, bogonixon baildaanuudai hyylde motorizoovanno germaanska otriaaduud xadaa Tomaşyyv-Varşaava gehen iiinl deere protiivnigai esergyyselgiiji butasoxihon ba Varşaava teeşe tyrgөөr oşozo jabahan baina.

Germaanska seregyydeer, Poznaanь provinciiji okkypaacalga yrgelzelhөөr. Nongroveec, Oborpiike ba Korьmiin goorodud ezelegdee.

Varşaaviin zyyn-xoino, germaanska seregyyd xadaa Pyltyyske ba Ryzaan gooroduudai xoorondo, Nareev myreniiji dabaza garhan ba Oostrov Maroveecki xyrehen baina.

Xolno, Toryynь ba Broodnica gooroduudai xoorondo germaanska seregyyd Drveence myreniiji dabaza garba. Varşaaviin urda-tee, Viisle myren deegyyr baihan xyyrge ygeixegdebe. Varşaaviin yyliiin cenyyd xadaa poolьsko seregyydeer dyyrgegdenxei. Goorodhoo evakyaacalga ton tyrgen teempeer yrgelzelne.

Germaanska seregyydei amzaltata jabalgadanь aviaaca xadaa şiidxexii udxaşanartai balgaa. Ştyrmovligyydei ba istrebiitelьnyydei otriaaduud bolbol poolьsko seregyydei jabuulga xeze baihan koloonnonuudiiji soxizo ba tedenei suxarixa zamuudiiji tahalza, baildaanuudтanь energiçneer xabaadahan baina. Agaarai baildaanuudai yjede germaanska 3 samolioo duud soxigdoo.

Xoito ba Balьtiiska dalainuudta, germaanska traalьşçiguud xadaa ugaa jixe aktiivnostiiji gargahan baina. Traalьşçiguudai flotiili xadaa poolьsko erje şadarxi batareinuudiiji buudaba. Poolьşiin uhan doogur jabadag dyrbedexi loodkonь ygeixegdee".

Beerlin, sentiaabriin 8. Germaanska aarmiin glaavna komaandovaniin medeenei johoor, sentiaabriin 6-da, pleenne 25 miangan xynyyd, 126 buu zebsegyyd, olon taankanuud, pylimioduud ba busad vojeenne zebsegyyd germaanska seregyydeer ezelegdebe geze germaanska informacioonno biyroo medeesene. (TASS).

Riiga, sentiaabriin 8. (TASS). Germaanska aviaaca xadaa poolьsko tymer zamai staancanuudiiji, xyyrgenyyd ba xelxiee xolboonoi gol zamuudiiji boombodohoor baina geze, poolьsko aarmiin generaalьna ştaabai ysegelderelnь kommyynike soo xelegdene.

Poolьşiin urda tee Noovii Koorçiin, Tarnyyvei, Jasloogoi raioondo şanga baildaanuud boloo. Centraalьna froont deere poolьsko seregyyd suxarixa baina.

Centraalьna varşaavska raadiostaanciin xydelmeriiji zogsooxo tuxai Varşaavahaa medeesene. Staanca xadaa boombodolgiin yjede gemteegdee geze tuxailagdana. Hyylei ydernyydte germaanska samolioduud xadaa raadiostaanciin baidag Raziiniin raioonoiiji negetebişe boombodohon baina. Busad froontnuudhaa elьgeegdehen poolьsko seregyyd Varşaavada jirebe. Stoliicada, artilleriiske kononaada byri jixeer duuldana. Tymer zamai xolboon xadaa seregyydei kontroolь doro oruulagdaa. Varşavahaa Belostook, Breest-Litoovsko ba Llybliin oşodog byxii xargiinuud, terjelegşede poovooskanuudaar dyyrgegdenxei. Azahuugşadai zeeriiji xamgaalxiin tula patruuliiiji bii bolgoxo tuxai prikaaz gargagdaa. Gooroduudta ba dereevninyydte graždaanska patruulnuudai zoniigonuudenь, germaanska agaarai d saantnuudtai, şpioonuudtai ba terroriistnuudtai temesel bolno.

VOJEENNE JABUULGANUUD TUXAI FRANCUUZSKA MEDEESEL

Pariiz, sentiaabriin 9. (TASS). Gavaas xadaa dorodursagdahan oficialьna kommiyynikiiji damzuulna: „sentiaabriin 9-nei ygleegyyr. Byxeli hyniin torşo soo tyryy çaastьnuud xadaa aktiivnostь xaruulba. Forbaaxahaa baruun teeşee baihan ton jixe oimodonuud manai garta orobo. Xereggyi bolgogdohon eldeb janziin buunuud xaragdaba. Manai aviaaca bolbol xuurai zam çaastьnuudtai xamta, dolgiiji jabuulza baina.

Xydөө azaxiin Byxesojuuzna viistavke.
ZURAG DEERE: Zediin aimagai kolxoozniguud viistavkede ekskyyrs xeze jabana. (Sojuuzfoto).

XYDӨӨ AZAXIIN BYXESOJUUZNA VIISTAVKEHEE

Socialiis malazalai ilaltanuud

Je. F. Lİskyyn

Akadeemig. nauukiin ba teexnikiin gabijaata deejatelь.

Myneө, xydөөazaxiin Byxesojuuzna viistavke deere demonstriirovalagdaxa baihan, manai socialiis malazalai amzaltanuudai udxaşanariiji yrgexiin tula, gedergee nege xediixen xaraza yzexe şuxala bolno.

Caarska Rossiiidoxi malnuudai olonxinь xadaa tariaaşadai handarhan zize azaxiinuudta baidag hen. Malazal xadaa xeregleigiin xaraaktertai ba şibxe abalgada zebsegenь baihan tuladaa, „şibxiin malazal" ge e nerelegdedeg hen. Ene bolbol saaşanxi xygzeltedөө jamarşi şaansagyi baigaa. Caarska Rossiin baixa yjede, malazalda tezeelei baaza balgaagyi.

Yyiterte mal xadaa gansaxan pomeeşçigyydei azaxiinuudta, zarimdaa, ton ysөөxenөөr kulaacka azaxiinuudta yxsegdedeg balgaa.

Pomeeşçigyydei azaxiinuudta, xiliin saanaxi malnuudai kylьtyyrne yylternyyd yzegdedeg baibaşji, terenei produktiivnostinь ton baga baidag hen. Ziseelbei, Moskoovsko gybeerniin, Yvaarova geze grafiiniin nere deere baidag simmentaalьska ynieen xadaa zil soo 2400 liitr hy ygedeg balgaa, tiin Goliicin geze knłaaziin azaxiidaxi gollaandska ynieen xadaa—3000 liitr xyrter hy ygehen jym. Zygөөr, pomeeşçigyydei ton jixe azaxiinuudtaşji, iime hy haalganuud ton ysөөn yzegdedeg balgaa geeşe.

Bidener, myneө, 1939 onoi xydөөazaxiin Byxesojuuzna viistavke deere bainabdi.

Malnuudai produktiivnostiiji, tusagaarlabal, hy haalga, nooho xaişalalgiiji, tezeegdehen malnuudai amidiin şignyyriiji, zaluu malnuudai urgalta g. m. xaruulhan eksponaaduud ba materiaalnuud, manai urda bainabdi.

Jamarşji pavilьoоniiji abaad yzeje, bidener bolbol tende urdada xenezeji duulaagyi baihan, pokazaatelьnuudiiji xaranabdi.

Kirgiiziiji zişeede abaad yzeje. Hyylei 5 ziiei torşo soo, ende, eberte tomo malai too tolgoinь 72,4 proc., xoni ba jamaadai—140 proc., morldoi—46 proc. urgahan baina. Ene bolbol, 1912-13 onuudta, ybelei tezeelei (dayyliin) ygei deerehee, eberte tomo malnuudai 25 proc., xoni ba jamaadai 30 proc. yxedeg balgaa. 1914 ondo Kirgiizei sabşalangainь ploşçadь 90 miangan ga balgaa, tiin 1939 ondo, enenь 471900 ga bolhon baina. Teezelei nogoonuudai tariiganuud xadaa 1938 ondo 8850 ga gazariiji ezelee.

Kirgiizei xeden olon kolxoozuudta, malai produktiivnostinь yngerhen ziinyydtei sasuulbal, tanigdaşagyi boltoroo urgahan baina. Gexetei xamta, malnuudai yylterte sostaavanь jixeer xubilba. Zişeelbei, 1938 ondo xonid 1 too tolgoinь 2.317.900-da xyrehen bolna, tedenei 600 miangahaa ylyylei xonid xadaa merinoosovo erxim hain xuuzanuudai speermeer iskyyssvtennөө oroondo urgagdaba.

Fryynziin neremzete kolxoz (steende 9) ba Leeninei neremzete kolxooz (steende 10) bolbol өөhediingөө pokazaatelьnuudaar sag yrgelze ligardag bailaa. Leeninei neremzete kolxoozdo, nariin noohoto xonid byrihөө 6,17 kgr nooho xiargahan, 100 exe jamaadhaa 151 eşegediiji abhan baina; Fryynziin neremzete kolxoozdo, eşegediiji abalga 96,4 proc. bolbo. Ede byxii xadaa Kirgiizde, urdiin sagta duuldaagyi, şine honinuud myn.

12 steend deere, Voroşilovsko raioonoi „Alameediin" geze plemxoozdo, ynieed şviicygyiji haalga bolbol 1938 onoi torşo soo, ynieed byxenhөө dunda şeegeer 3400 kg bolhon, tailbarilan xelexede, Aanglidaxi fyraaına ynieenhee hy haalgahaa ylyylee geze xaranabdi. Kirgiizei malazai staxaanovcuudai tuilaltanuudanь byri galxamşag baina. SSSR-ei Verxoovno Soveedei depytaad oordento nyx. F. A. Streelьnikova bolbol haalgingaa talaar muu gegdedeg, өөriingөө ynieedhee, ynieen byxenei—4169 kg haahan, ba exxim gurban ynieedenь, dunda zişeegeer, ynieen byxenei—6931 kg hy ygehen baina. Terenei „Xada" geze ynieen xadaa 300 yderei torşo soo 8000 kg hy ygebe. Haalişa nyx. Vişnioova bolbol ynieed byxenhөө, dunda zişeegeer 5061 kg haahan, haalişa nyx. Polnomoo ena bolbol ynieen byxenhөө—4270 kg, nyx. Bektembaajeva—ynieen byxenhөө 4280 kg haahan baina. Iime zişeenyyd xadaa ton olon.

„Ukraliniin" pavilьoon bolbol morin azalai, hy-tovaarna azalai, gaxain azalai, xonin azalai ba şubuun azalai tovaarna feermenyyd ba Ukrainska SSR-ei malazalai ganc ıraldaxa galxamşag pokazaatelьnuudiiji tuilaa gee xaruulna. Xerbee, manai oronoi byxiidөө iime pokazaatelьnuudiiji ygөө haanь, bidener xadaa, xyntyreltenei azahuuza baihan byxii sagai torşo soo, delxein negegyi oronoi xaraagyi, malazalai tiime elbeg delbeg produuktnuudtai baişadag bainabdi. Ziseelxede, Voroşilovgraadska oobiastiin Serjgoovko raioonoi, „Iiskra" kolxoozoi MTF-ji abaad xaraja. Ene bolbol 1938 ondo, nemeecke ulaan yylterte ynieedhee, ynieen byxenei 4161 liitr hy abhan, zaluu malnuudiiji yxseberilgiiji 131% dyyrgehen ba syytke soo tugal byxenei, dunda zişeegeer, 300 graamm nemeltiiji ygehen baina.

„Iiskra" kolxoozoi gaxain azalai feerme bolbol 1938 ondo, exe gaxai byrihөө 28 porşoonkonuudiiji negeşji tolgoi xoroongyigөөr abhan baina. 25 steende deere, Mariyypolьsko raioonoi hy-miaxanai sovxoozoi amzaltanuud xaruulagdana, ene xadaa nemeecke ulaan yylterte ynieedhee nege zilei torşo soo, ynieen byxenhөө, dunda zişeegeer 3478 liitr hy tuilahan baina. „Gryyşe" geze ynieen xadaa laktaçioondo yye soogoo 6046 liitr hy, „Etiika"—6061 liitr, „Taaloçka"—6302 liitr, „Sireenь"—6319 liitr hy ygehen baina.

Gebeşji, Ukraaiinda, haalgiin tyryy huuriiji, Şpetoovsko raioonoi Staalinai neremzete kolxooz ezelbe. Ene bolbol 12000 liitr hy ygedeg şviicke yylterte ynieed—rekordiistnuudiiji xaruulna. Ukraaiinin pavilьoondoxi steende byxen deerenь, bidener xadaa Ukraliin malazalda xysed erjeite bolhon tuxainь gerşelhen pokazaatelьnuudiiji xaranabdi.

Ene erjeite xadaa gansaxanşji Kirgiiziiji bişe, gansaxanşji Ukraiiniiji bişe, xariin, malazalai gaa talaar ton ondoo'şinenyy zam deere garhan byxii manai Soveed Sojuuziiji ezelhen baina.

Urgaltiingaa teempiin talaar manai promiişlennostь xadaa delxei deere tyryy huurii jyrenxiidөө socialiis malazal bolbol delxei deere tyryy huurida baixa johotoinь eli baina.

Paartiin XVIII sjeezdiin toogtoomziin johoor, bidener ondoo socialiis malazalai byxii talaar bolbol, xygzeltede ba jixe bolgodonь tovaarna feermenyydei xygzeltede ba jixe bolgodonь tuxai anxaralaa xandualza, Sta iinska Gurbadugaar Tabanziilei torşo—35 proc., ebertomo malnuudai—40 proc., xoni ba jamaadai—110 proc. oloşoruulxa johotoibdi. Eneenei gaalavna zorilgo xadaa malnuudai yyternyydiiji haizaruulxa ba plemennoi xeregiiji yndeheerni haizaruuza malnuudai produktivnostiiji, deeşelyylxe, yylriiji zybөөr ratoniirovalxa, tezeelei baazanuudiiji ta xyylexe manai xaruuhalalgiiji haizaruulxa johotobdi.

Viistavke deere demonstriirovalagdaza baihan manai socialiis malazalai amzaltanuud bolbol, malazaliiji xygzeelgyi xydelmeride maniiji hurgan produuktnuudaar elbeg delbeg bolgodo şine ilaltanuudai temeselde urialana.

Xarjuusalgata redaktor R. BIMBAEV.